

Životinje – naši duhovni učitelji

**Nadahnujuće lekcije od divljih i
pripitomljenih bića**

Kad je svet stvoren, mudrost i znanje su posedovale životinje, jer Tirava, Višnji, nije neposredno razgovarao s ljudima. On je slao pojedine životinje da objasne ljudima da se on pokazuje kroz zveri i da čovek treba da uči od njih, od zvezda i sunca i meseca .

**Poglavica Letakots-Lesa iz
plemena Poni**

**Nataliji Kertis u *Knjizi o
Indijancima***

Primedba autora

Poređenje ljudi i životinja je, istorijski gledano, obezbeđivalo izvore za moralna uputstva i primere. Sva bića pokazuju široki spektar "dobrih" i "loših" osobina. U nekim krugovima antropomorfni pristup se smatra jeretičkim, ali ljudi pamte basne. Zato sam uzela slobodu da ih opišem iz ljudske perspektive. U ovom radu, sve priče, ljudi i životinje su stvarni. Osim nekoliko izuzetaka, imena su promenjena, a neke priče su kombinovane ili prilagođene da bi se sačuvala anonimnost.

Sadržaj

Predgovor: Postati duhovna životinja

Uvod: Tragom životinja do duhovnosti

Glava prva: Odanost psa

Pokazivanje naboljih osobina

Izabrati život sa integritetom

Vlasništvo nije dominacija

Živeti u sadašnjosti

Prevazilaženje straha

Reakcija iz straha

Međusobno pomaganje

Glava druga: Razigranost vidre

Isceljivanje kroz životno iskustvo

Međusobno poštovanje

Pratiti tok

Prilagođavanje okolini

Usvajanje ispravnog delovanja

Od straha do poštovanja

Glava treća: Moć belog medveda

Prilagođavanje okolini

Usvajanje ispravnog delovanja

Od straha do poštovanja

Glava četvrta: Srce lava

Iz svake nevolje nastaje nešto dobro, iste ili veće vrednosti

Česti problemi, česte vezanosti

Život usklađen s primerom

Naći središte ravnoteže klatna

Glava peta: Poziv vuka

Uključivanje umesto isključivanja

Prepuštanje božanskoj energiji

Pozitivno prihvatanje promene

Slušanje nerečenog

Pročišćenje kroz ispovest

Bezuslovno prihvatanje

Usaglašavanje s prirodom

Glava šesta: Vid orla

Korišćenje intuicije

Usredsređivanje na unutrašnji vid

Stupanje u univerzalni tok

Važna je pozornost

Glava sedma: Um delfina

Kretanje u harmoniji

Naći vremena za igru

Ne zaboravite na disanje

Glava osma: Mudrost sove

Promena i širenje vaše perspektive

Stvaranja novih običaja

Dublje razumevanje kroz svesnost

Društveni stilovi životinja

Životinjska etikecija 101

Gledanje i slušanje

Posvetite pažnju životinjama

Nekad shvatiš, nekad ne

**Otvorenost i prijemčivost za drugu vrstu
informacija**

Pomeranje životinje iz grupne svesnosti u individualnu

Prihvatiti svoje slutnje, preduzeti akciju i probati nove tehnike

Korišćenje imaginacije i kreativnosti

Pogovor: Božanska bića

Zahvaljujem

Predgovor

Postati duhovna životinja

"Riba". Moj deda i ja smo se neobuzdano kikotali, naizmenično pokušavajući da izgovorimo reč jasno. On je bio meksički

doseljenik i govorio je s teškim akcentom, a ja sam kao dete učila svoje prve reči. Na kraju smo bili sasvim zadovoljni sobom. Očevici su odmahivali glavom, pritajeno se smejujući mom osobitom izgovaranju prvih reči, za koje se ispostavilo da će biti proročanstvo moje budućnosti.

Dok sam rasla, u Kaliforniji, životinje su živele oko moje kuće, ali je moja astma u detinjstvu sprečila moje roditelje da ih drže. Umesto toga, imala sam čitavu menažeriju plišanih životinja. Zbog opasnosti od prašine, i one su mi, kasnije, bile oduzete.

Uprkos ranim nevoljama, životinjski prijatelji su uvek nalazili put u moj život. Divlje životinje su posećivale naše dvorište, gledala sam ptice grabljivice kako visoko lete na nebu iznad okolnih njiva, komšijski kućni ljubimci su me pratili u šetnjama i ja sam se tajno brinula o životinjama koje su neredovno,

ali uspešno pronalazile put do naše kapije. Nekako se dešavalo da su životinje uvek oko mene.

Moje dve ljubavi su životinje i okean, pa kad je došlo vreme da izaberem zanimanje, posao u marini je bio logičan. Svoju prvu zakletvu univerzumu dala sam sa svojih petnaest godina kada sam počela da radim volonterski u marini i da vodim ture obilaska kitova.

Da kažem da sam bila privučena tom poslu bila bi potcenjivačka izjava. Ako ujutru nisam išla na serfovanje bila sam na dokovima, čekajući da se ukracam na brod za obilazak kitova, s gomilom školske dece, ili sam se verala na stenovite vrhove plimnih bazena. Ni večeri se nisu razlikovale. Volela sam da budem na moru, ispod zvezdanog neba, da plovim na ostrvo Katalina, ili sam na obali

predvodila posmatrače srebrnastih morskih bića koja su svetlucala na mesečini.

Kao dodatak praktičnom iskustvu, usput sam obezbedila akademsku obuku i posebne diplome. Moja putanja je krivudala od prirodnog okruženja do morskih parkova, a potom u svet kopnenih životinja. Rad s kopnenim životinjama me je odveo među divlje životinje koje su bile uhvaćene i uvežbavane za industriju zabave. Neki od mojih najboljih učitelja bile su one životinje koje većina ljudi zove životinjama – glumcima.

Lavovi, tigrovi, medvedi, slonovi, zmije i šimpanze ispunjavali su moje dane i odvukli me od života na brdima u vlažnu i toplu okolinu. Uprkos glamuru koji većina ljudi zamišlja kada misli o filmskoj i televizijskoj industriji, meni su dani bili dugi i dosadni. Moji najsrećniji trenuci su bili kada sam radila

sa životinjama na ranču, pripremajući ih za nastup pred kamerama. Opčinjena posebnošću svake životinje i različitosti među vrstama, žudela sam za znanjem i to me je motivisalo da težim široj perspektivi. Uskoro sam ušla u carstvo životinja.

U to vreme su postojala samo dva koledža za obuku životinja. Jedan je bio fokusiran na obuku životinja za glumu u Holivudu, a drugi je uključivao zoološke institucije i morske parkove. Suočena s oštrom konkurencijom, nadmetala sam se sa ostalim kandidatima za jedno od željenih mesta. Uskoro sam se našla u kampu za obuku čuvara u zoološkim vrtovima, gde sam morala da održim prihvatljivi prosečni nivo ocena, dok sam dirinčila na poslovima brige o životinjama. Ove obaveze su uključivale čuvanje zoološkog vrta, obuku životinja, učestvovanje u obuci na drugim lokacijama, patroliranje kampom

tokom noći i razne druge stvari, kao, na primer, izvođenje predstava sa životinjama za auditorijum od nekoliko ljudi do stotine njih.

Kao da mi ovo nije bilo dovoljno, odlazila sam i u druge institucije gde sam proučavala svaki detalj u vezi s čuvanjem i brigom o životinjama i izgledom ustanove. Dosađivala sam svakom ko je bio uključen u taj posao i ispitivala ih da napabirčim skrivene uvide njihovog ličnog iskustva i znanja. Posetila sam male i velike institucije za životinje širom Severne Amerike, odlazila na profesionalne konferencije i ispitala sve što je vezano za životinje. Ponekad su moja iskustva bila zadivljujuća.

Na primer, kada sam srela prvog kita ubicu, zamolio me je da mu istrlijam jezik, tako što je došao na platformu i otvorio čeljust s velikim, koničnim zubima. Dok se brzo kretao gore-dole ispred mene, duboko sam udahнула

vazduh i gurnula ruku pored ovih bodeža da mu protrljam jezik. Trebalo je imati jako puno poverenja da bi se odgovorilo na ovakav zahtev.

Išla sam i u Veliku Britaniju i Evropu da se obučavam i radim na očuvanju životinjskih vrsta. Tamo sam naučila o zamršenim izazovima u vezi s ovim zadacima, a radila sam s ljudima iz celog sveta i sa životinjama koje su do te mere bile ugrožene da je postojalo i manje od desetak njih u divljini. Većina ovih bića bila je poreklom s malih egzotičnih mesta koja su se teško locirala, osim ako ste imali posebnu mapu. Srela sam i nekoliko vrlo opskurnih bića kao što je vulkanski zec, ružičasti golub i okrugli ostrvski gušter.

Zbog moje netradicionalne karijere koja je uključivala različita iskustva i uloge, teško je dati rezime. Radila sam na zaštiti životinja, u

prihvatilištima za životinje, u ligama za spas životinja, u prvim redovima odbrane životinja koje su doživele katastrofu, na veterinarskim klinikama, s veterinarima u zoološkim vrtovima, u radnjama za prodaju životinja i životinjske hrane, na rančevima, u privatnim i javnim zoološkim vrtovima i u gradskim agencijama za zaštitu životinja. Držala sam seminare o životinjama i njihovom ponašanju, učila vlasnike kućnih ljubimaca da se izbore sa neposlušnim životinjama, pomagala čuvarima u zoološkim vrtovima da prevaziđu probleme životinja, pojavljivala se na televiziji, radiju i u drugim medijima.

U pisanje sam, doslovce, "upala" kad sam pala s vrha plasta sena u zoološkom vrtu, zbog čega sam bila nesposobna da obavljam redovna zaduženja. Nisam imala pojma kuda će me taj put odvesti. Samo sam njime išla. Pad me je, takođe, uveo u razmatranje

alternativnih modela lečenja i spiritualnu praksu, pa sam postala saradnik jedne progresivne životinjske klinike. Najzad, serija sinhronih doživljaja me je dovela do pisanja ove knjige.

Išla sam putem čije su staze vodile do zanimljivih uvida i saznanja. Put me je najzad doveo do prilike da podelim svoje uvide prikupljene tokom života sa životinjama. Volela bih da povežem ljude sa životinjama da bi ih razumeli i brinuli o njima, ali i više od toga.

Životinje su ostale povezane s Duhom i ne pripadaju nijednoj religiji ili duhovnoj praksi. Zbog te direktne veze, koja mnogima od nas nedostaje, životinje nas mogu povezati s Božanskim na nove načine. U suštini, životinje nam mogu pomoći u našem ličnom i duhovnom rastu, i naterati nas da težimo vezi s Duhom bez potrebe za religioznim ili bilo kojim

drugim pristupom. Neki ljudi ceo svoj život provedu tražeći takvu vezu. Kad naučite kako da se odnosite prema životinjama učinili ste prvi korak u učenju kako da se ujedinite sa Duhom. Ova knjiga će pomoći.

Uvod

Tragom životinja do duhovnosti

Životinje su karika do intuitivnog i božanskog. Ne možete biti u društvu životinja, makar i sasvim kratko vreme, a da nešto ne naučite. Ja tako učim skrivene lekcije koje su više od pragmatičkog treninga i bihejvioralnih teorija.

U ovoj knjizi ću vam predočiti metode i primere smišljene da pruže bolje razumevanje životinja, znanje neophodno da postignete

jasnu komunikaciju i uspostavite međusobno poštovanje, i ilustracije kako nam životinje pomažu da se uključimo u našu spiritualnu prirodu, tako što katališu naš duhovni rast. Svaki nivo rasta je uvezan sa svim ostalima jer smo mi kompletna jedinica, a ne zbir segmenata.

Duhovno sazrevanje tokom života može ličiti na penjanje spiritualnom lestvicom. Svaka prečka nosi posebnu lekciju i kad savladate jedan element učenja, penjete se na sledeći nivo. Nekad ćete ići gore-dole nekoliko puta – ponekad moramo da ponovimo lekcije dok ih sasvim ne savladamo.

Smišljajući ovu knjigu, odlučila sam da prvih sedam poglavlja predstave sedam arhetipskih prečki. Prva od njih uključuje temelje preživljavanja, pa se dalje uzdižemo do vere, molitve i meditativnih misaonih obrazaca koji čine sedmu prečku.

Poglavlja vas upoznaju s bićima s perima, perajama, krljušti i krznom, koje su bile moji đaci i učitelji. Svaki deo sadrži više životinja od one jedne čije ime krasi naslov. "Privrženost psa" nas upoznaje, ne samo s psima, nego i sa slonovima, morskim lavom, mošusnim govečetom i nekim neverovatnim mačkama. U razmatranju odnosa oslanjala sam se na priče koje odslikavaju teme odgovornosti, ravnoteže, poštenja, moći, odanosti, časti i pravde.

"Razigranost vidre" ilustruje važnost teškog rada, opuštanja i igre. Kao dodatak boljem pogledu na naš odnos sa drugima, ovo poglavlje ispituje dete u nama, telesne želje i upornost. Videćemo kontrolu, osuđivanje, emocije, kreativnost i energiju iza izbora, upoznavajući se s menažerijom pasa, morskih sisara, konja i mački.

"Moć belog medveda" zavodi nas svetom telesne moći i emotivne snage i tera nas da istražimo intuiciju, sposobnosti samoprihvatanja i samopoverenja. Medvedi, mačke, insekti i kojoti nas prate na tom putu.

"Srce lava" nam pomaže da se udubimo u saosećanje i ljubav, dok nas podseća da se usredsredimo na odnose s drugima i opominje nas da se suočimo s našim neprijateljima. Upoznaćete Ti Džej, kuju-skitnicu i nakratko videti svet spasavanja životinja i treniranja pasa.

"Zov vuka" je skretanje u svet pasa, u kome nas vukovi i domaći psi predvode na putu kroz predaju, priznanje, prihvatanje, slušanje i uključivanje u prirodu.

"Vid orla" nam pomaže u dalekovidosti, unutrašnjem vidu, nepristrasnosti, razaznavanju, umnosti i prepuštanju.

"Um delfina" nas ohrabruje da upoznamo teme kao što su harmonija, sinhronost i važnost disanja. Naši vodiči uključuju i domaće i divlje životinje.

Osmo poglavlje se zabavlja različitim ulogama od dosadašnjih sedam. "Mudrost sove" uključuje praktična uputstva kako razviti sposobnosti povezivanja sa životinjama i, najzad, s Božanskim.

Na kraju, Pogovor je zamišljen da stimuliše vaša razmišljanja o životinjama u životu posle. "Božanska bića" kratko ispituju pitanje duše životinja. Pridružite mi se u ovoj potrazi i otkrite šta nas životinje mogu naučiti o duhovnosti.

Glava prva

Odanost psa

Rejnini štenci su bili svuda. Mlađi od dvadeset i četiri sata jedino su brinuli o tome da se ugreju, nahrane i obnove snagu spavanjem. Rejnina briga je bila da im obezbedi sigurnost, hranu i čistoću. Odgovarala je brzo na njihove zahteve privijajući ih bliže svom telu i svojim sisama. Štenci su pomalo gundali i cvileli gurajući se da pronađu bliskost. Kad su je jednom uspostavili postajali su tihi i opušteni. Ovako jednostavno i mi započinjemo naše putovanje na duhovnoj lestvici. Tražimo bliskost.

Poput štenaca, i mi se guramo tražeći zadovoljenje naših osnovnih i neodložnih potreba. Sledeći korak je upolje, uz podršku najbližih rođaka i prijatelja, da bismo, najzad, krenuli u svet nezavisnih bića. Fizička i socijalna žudnja ustupa mesto spiritualnim čežnjama i ispitivanju.

Neki svoje žudnje zadovoljavaju u samoći prirode, neki u crkvama, katedralama,

sinagogama, džamijama i hramovima. Ovu potragu neki doživljavaju kao svesno putovanje i idu kao voljni učesnici; drugi se opiru i bacakaju sve dok ih neki događaj, tzv. katalizator, ne gurne u duhovnu krizu.

Duhovna kriza nas često smešta na dno spiritualne lestvice. Kada zakoračimo na prvu prečku, želja nam je samo da se uklopimo. Mnogi pojedinci, životinje i ljudi, teže grupnom priznanju ili razvoju moći i autoriteta. Na ovom nivou, brinemo samo o osnovnim potrebama za preživljavanje: hrana, voda, telesno dobrostanje i sigurnost. U odnosu na životinje ove potrebe od nas čine čuvare, učitelje i odgajivače.

Tokom hiljada godina, psi su bili drugari-lovci, privrženi čuvari, voljeni porodični članovi i sveprisutni ljudski saputnici. Kao i većina životinja, psi nose idealne osobine, služe kao dobri primeri za ispravne akcije i uče nas mnogo čemu. Privrženost je jedna od ovih idealnih osobina.

Otkrivanje najboljih osobina

Vilijem, beskućnik, dolazio je svakodnevno u Mek Donalds radi svog jutarnjeg obroka. Napolju, na ćebetu kraj bicikla, ležao je njegov pas, mešanac američkog staforda. Pas je bio u dobrom telesnom stanju i prikladne težine. Kada se Vilijem vraćao da podeli doručak sa svojim drugom, njihova međusobna odanost je bila vidljiva, a zajednička ljubav jasno sijala u njihovim očima. Pitala sam Vilijema o njegovom životu i trenutnom neprijatnom položaju. Susret je

ostavio duboki utisak na mene jer je odnos sa psom pomogao Vilijemu da bude bolji čovek uprkos situaciji.

Vilijem se bavio svakojakim poslovima za hranu ili novac. Ovaj konkretni Mek Donaldsov restoran mu je davao hranu u zamenu za pomoć u održavanju spoljašnjeg dela restorana. Vilijem i njegov pas su spavali napolju, pod zvezdama, svake noći, jer je on mrzeo stav osoblja u prihvatilištima za beskućnike. Plašio se krađe i prezirao politiku koja je zabranjivala ljubimce. Pas je zadržavao lutalice u zalivu. Nerazdvojni, osećali su se kao kod kuće s kojotima u polju i zvezdama na nebu koji su bili njihovi saputnici.

Vilijem se držao ispravno jer je pas režao i lajao u znak protesta čim bi se ponašao neprikladno. Da bi to pokazao, Vilijem je ustao i pošao na mene, a pas je brzo skočio između

nas i zalajao na njega. Dok je umirivao psa, nasmešio mi se. Vilijem je odan i pruža najbolje od sebe svom psu. Pas, s druge strane, skreće pažnju Vilijemu na to koje je ponašanje prihvatljivo, a koje ne.

Životinje čine da želimo da budemo bolji ljudi. Ljudi su spremni na velike stvari da bi pomogli životinjama i deci. Pitam se koliko njih se otvara Vilijemu zbog njegove odanosti i ljubavi prema psećem drugaru. Ovaj par je primer međuzavisnosti – kako se dva bića međusobno podržavaju da bi postigli ravnotežu bez obzira na to kakvi su spoljašnji uslovi. Pseća zaštita je motivisana ljubavlju i brigom, a pokazivanje odanosti je dobar primer koji bi ljudi trebalo da uče.

Kod ljudi motivisanost odanošću i ljubavlju može voditi promenama, i rezultirati zauzimanjem ispravnog stava u pogledu brige za dobrobit drugog. Briga o životinjama je

važna odgovornost. Dok kopamo zemlju i gradimo ljudske zajednice, uništavamo mnoga životinjska staništa. Rezultat je da životinjska populacija iščezava. Sudbina mnogih bića je u našim rukama preko zooloških institucija i sličnih organizacija.

Pretnje ljudskom i životinjskom životu pokreću lekcije vezane za lični uticaj, integritet, odgovornost, a ponekad i za borbu protiv plemenskog *statusa quo*. Plemensko ponašanje zahteva da se članovi čvrsto drže među sobom. U prošlosti se odnosilo na preživljavanje. Danas nije takav slučaj. Ipak, članovi bande, sportskog tima i drugih zajednica pokazuju savremene oblike ponašanja klanova. Čovek koji se suprotstavlja većini preuzima rizik.

Ići protiv vetra dovodi do konfrontacije, agresije i nepopularnosti. Kao roditeljski surogat ja sam veoma zaštitnički raspoložena

prema životinjama koje su moja briga. U jednom slučaju to je testiralo moja uverenja i moju izdržljivost.

Izabрати život sa integritetom

Dok sam koračala kroz šiblje s mojim psom pitala sam nebo: "Zašto ja? Zašto uvek ja moram da budem odgovorna?" Odgovor je odzvanjao u mojoj glavi: "Kome je mnogo dato, mnogo mu se i traži." Dreknula sam: "To nije odgovor koji sam tražila!". Duboko u duši znala sam da je to istina.

Ovaj posebni događaj uključivao je veliku grupu slonova u zoološkom vrtu. Čuvari su mrzeli upravu, a uprava nije verovala čuvarima – atmosfera je bila neprijateljska. Javna galama povodom incidenta s opasnim slonom saterala je sve u ćošak. U svetu

obučavanja životinja frustracije, strah ili nepoverenje obično stvaraju agresiju. U ovom slučaju, agresija je eskalirala i u životinjama i u ljudima.

Posmatrala sam oseku i plimu u borbi za moć, nepoštenje i pasivno-agresivno ponašanje ljudi uključenih u priču, a moja briga je rasla. Iako divlje životinje reaguju agresivno kad je to neophodno, nije uobičajeno da im to bude prvi izbor. Dok je agresija slonova rasla, meni se krv ledila. Bila sam svedok jednog događaja kada je slonica proganjala svoje čuvare. Vrlo je loš znak kada biljojed, životinja koja ne lovi, proganja čoveka. Ne razmišljajući, pronašla sam veliku konzervu sa crvima i uskočila u kavez.

Izabrala sam da preduzemem akciju jer će to, u krajnjem slučaju, učiniti da moji saradnici budu slobodni, a popraviće uslove za životinje. To je bio dobar postupak.

Nameravala sam da delujem kao katalizator promena iznutra, ali nije uspelo. Jesam krenula ispravnim putem, ali bez uspeha. Nastavila sam sa životom uverena da sam izgubila bitku, ali nisam bila u pravu.

Pošto sam otišla nastupila je promena u delu za slonove. Prezreni upravnici i nadzornik su premešteni na drugo mesto, zoološki vrt je kupio novu opremu i otvorio diskusiju bez straha od kazni tokom sastanka. Kada sam se vratila u posetu, dve i po godine kasnije, rekli su mi: "Nemaš pojma koliko si promena izazvala." Kada sam videla slonove moj duh se ponovo povezao s njima.

Ušla sam u unutrašnji deo iza prostora za prikazivanje i devojke su pritrčale da me pozdrave. Trupkale su i prilazile, dodirujući me telima, udišući moj miris i tražeći da dišem uz njihove trupove. Sidra se okrenula i nagla, blokirajući Dirdr. Pružajući se preko barijere

Didr je otvorila čeljust. Obe slonice su želele da im protrljam jezik, što je intimni pozdrav slonova. Uši su im lepršale od uzbuđenja, a tela su pokretale iznad mojih usta i mog tela da budu sigurne da sam to ja. Nastavila sam da trljam njihovu grubu kožu, udisala njihov miris i duvala u njihove trupove. Trljala sam Sidrin jezik, a ona je trupkala i trubila. Pritiskale su me svojim telima kao dva nestaška. Ništa nije tako kao neobuzdani izliv ljubavi debelokožaca.

Slonovi su me motivisali da definišem svoje prioritete i zauzmem stav. Mogla sam ili "da prodam dušu" ili da se "zareknem univerzumu". I tako sam odlučila da uradim ispravnu stvar bez obzira na cenu. Životinje su bile katalizatori za moju motivaciju i moje postupke.

Moja lekcija je uključivala proveru ličnog integriteta, preuzimanja odgovornosti i

korišćenje ličnog uticaja da bi se napravile promene. To je zahtevalo da postanem svesna teme važnosti na dubljem nivou i teme mog odnosa prema široj ravni sveta.

Kratko vreme posle moje pozitivne posete slonovima, jedna od mojih omiljenih paroha, Vendi Krejg-Persel, izazvala je svoje parohijane da ispituju svoje ponašanje kada su sami. Vendi ih je pitala: "Kako se ponašate kad vas niko ne vidi? Ako je na semaforu crveno svetlo da li produžite ako nema nikog u blizini? Da li zadržavate netačan kusur, ako je on u vašu korist? Ako na bankomatu dobijete nekoliko stotina dolara više nego što pokazuje slip, šta radite? Da li ste spremni da slažete da biste spasli obraz, da biste nešto izbegli? Da li parkirate kola na mestu zabranjenom za parkiranje? Vaša prava ličnost se otkriva u onome što radite kad vas niko ne gleda.

Životinje prolaze ovaj test s najboljim ocenama."

Životinje su uvek iste, bez obzira na sve. Pas vam jasno pokazuje da li mu se dopadate ili ne. Recimo da ste se vratili kući, a pas je uradio nešto loše. Da li se krije od vas? Obično je odgovor *ne*. Pas pogne svoje telo i prepušta se vašoj volji. On preuzima odgovornost za svoje nedelo. Kako vi reagujete? Ako ste nalik meni, tražite šta je to uradio što priznaje. Vaša reakcija je važna. Poštenje ne treba da bude kažnjeno.

Odgovornost koja se dobija zajedno s pravom na čuvanje, moći ili pozicijom je velika. Ona zahteva integritet da se bude istinit i da se uradi prava stvar, bez obzira na to ko gleda ili koja je cena. Kada se posvetite duhovnoj stazi morate raditi ono šta se od vas zahteva da biste živeli shodno svojoj odgovornosti. Put može biti težak. Gubitak

ravnoteže na ovoj prečki, može dovesti do velike tuge i jada, a tada obično pate životinje. U mnogim slučajevima neravnoteža se ispoljava kao pokušaj kontrole i dominacije.

Vlasništvo nije dominacija

Kada smo policajac za kontrolu životinja i ja stigli u inspekciju, moje srce je zamrlo od tuge zbog stanja u kome smo zatekli lava. Privezan za kratak lanac, u malom dvorištu kuće na obodu Los Anđelesa, lav je bio neuhranjen i bolovao je od rahitisa. Skelet nije mogao da drži njegovu težinu, te nije mogao da stoji ni nakratko, niti da se kreće bez opasnosti da polomi kosti. Umesto da izgleda kao robustan mužjak sa prepoznatljivom grivom, više je ličio na lavicu.

Neuhranjenost i neprikladna briga su sprečili njegov ispravan razvoj.

Potresen, policajac je odmahivao glavom, objašnjavajući mi da je vlasnik smatrao da ova velika mačka može bude vegetarijanac. Zbog vlasnikove ideje lav nije imao ispravnu ishranu, jer se čovek doslovce ravnao prema pasusu iz Knjige o Isaiji (11:7) koji kaže: "I lav će jesti slamu kao i vo". Vlasnik je verovao da lav može da preživi jedući biljke. I više od toga, očekivao je da miroljubivo leži uz životinje koje ova zver u normalnim uslovima jede. Jadno biće se jedva kretalo. Čovek je nameravao da istera svoj stav po svaku cenu.

Srećom, ja nisam smatrala da je čovek odgovoran. Da li je bio poremećen, naivan ili gladan moći? Pokazivao je iskrivljenu ideju dominacije, po kojoj kontrola nad drugim živim bićem simboliše veliku snagu. Nije uspeo da odgovori svojim obavezama kao

čuvar životinje. Životinje, posebno divlje, imaju jedinstvene potrebe, daleko veće od potreba pripitomljenih životinja. Fizička moć i kontrola nisu unutrašnja snaga. Prava moć potiče iz spiritualnog centra, ne iz fizičkog.

Ova priča pokazuje potrebu za rastom. U životinjskom svetu postaje vidljivo kad ljudi ne obezbeđuju osnovnu brigu za živa bića, kad napuštaju svoje štíćenike, odustaju od njih ili su, pojednostavljeno rečeno, zlostavljači. Na grupnim kursevima za treniranje životinja, neuravnoteženost se pokazuje kad vlasnici neprekidno urlaju svoje naredbe ili komande, fizički pokušavaju da prisile životinje da ispune njihovu volju, ili primenjuju nečasne radnje, kao guranje lica štenaca u njihov izmet (uobičajen način treniranja u staroj školi), misleći da će takve radnje sprečiti buduće nevolje. Ovaj metod ne funkcioniše, a postoje drugi načini učenja.

Životinje prihvataju svoje ljude i sve što ide uz njih. U uravnoteženom odnosu mirnoća preteže, a životinja u potpunosti zavisi od čoveka za većinu, ako ne i za sve svoje potrebe. Oni koji stvarno imaju moć ne dokazuju je. Samo posmatrajte životinje kako se takmiče za pažnju ili između sebe. Oni se oslanjaju na tanane pokrete da iskažu svoje misli i osećanja.

Dominantni psi se ne dokazuju uvek. Postoji prihvaćen red i etikecija u svetu pasa. Na primer, Sem, ovčar, bio je životinja koja se dokazuje. Svoje telo i rep je držao vrlo uspravno. Kada bi sreo druge pse stajao je uspravno u svojoj veličini. Prvi je prolazio kroz vrata, prvi je jeo i prvi pozdravljao svoje vlasnike. Kada je došao psić Rasti, činilo se da ne radi ništa drugo osim što nervira Sema. Vlasnici nisu voleli kad je Sem lajao i gnjavio Rastija. Međutim, Sem, ga je naučio

granicama i etikaciji. Pošto su ovi vlasnici dovoljno znali i pustili pse da sami srede odnose, ništa strašno se nije desilo. Cela porodica sada provodi vreme zajedno, bilo u kući, bilo u javnosti, u potpuno skladu.

Nevolje počinju kada ljudi dođu na pogrešnu ideju i pokušavaju da se umešaju. Kada vlasnici pasa pokušavaju da uvedu red u igru, izazivaju probleme. Kao dominantan mužjak, Sem treba da bude prvi pozdravljen. Ignorisanje Sema, a davanje prvenstva Rastiju, ili odgurkivanje Sema da bi Rasti prvi pozdravio vlasnike, dovelo bi do vrlo ozbiljnih poremećaja. Ljudi misle da nije fer da jedan pas dobije više pažnje od drugog. Oni žele jednakost među životinjama. U stvarnosti, životinje funkcionišu u okviru tačno određenog reda. Biti fer je jedna stvar; biti mudar i svestan reda je nešto sasvim drugo. Neki ljudi teško prihvataju prirodnu

hijerarhiju životinjskog sveta, kao što mnogi ljudi imaju probleme prihvatajući stvari u sopstvenom životu.

Kada pojedinci prisustvuju nepravdi, uzburkane emocije mogu da uključe osvetu, da stvore mentalitet žrtve, ogorčenost i razočaranje. No, jedina pravda je božanska pravda. Dosezanje pravog stava po tom pitanju zahteva promenu očekivanja kako stvari "treba da budu". Prihvatanje događaja i njihovih konsekvenci su dodatne šanse za razvoj.

Živeti u sadašnjosti

Životinje prihvataju stvari kakve jesu. One žive u trenutku i njemu se prilagođavaju. Tako nas uče da budemo prisutni u sadašnjosti i skreću nam pažnju kad se izgubimo u

nevažnim detaljima. Postoji izreka: prošlost je prošla, budućnost tek treba da dođe, a vreme u kome smo je dragoceno i traje vrlo kratko. Suština je u tome da je ovaj trenutak jedini trenutak, da je poklon i zato se zove sadašnjost.[1] Životinje sve vreme žive u sadašnjosti. Njihova pažnja je posvećena vama, situaciji ili očaravajućem predmetu želje, i to u potpunosti. Ljudi kažu: "Budi sada i ovde", "Živi razumno", ili nešto slično. Životinje pokušavaju da nam prenesu tu istu poruku već eonima.

Kloi je šarena mačka koja živi s psom Frimontom, a njihov vlasnik je Liza. Kloi je izabrala Lizu kada je posetila prihvatilište za životinje. Liza priča: "Ispružila se i zgrabila me kandžom, odbijajući da ostane neprimećena. Provela sam neko vreme s njom, a posle dovela svog psa, Frimonta, da je upozna, da bismo bili sigurni kako će se

slagati. U trenu je sve prihvatila i vratila se kući s nama. Sada je već pet godina ovde."

Liza je vrlo zauzeta poslom, ali svako večeri žuri kući da bi bila sa svojim dragocnim ljubimcima. Večito je zauzeta između Kloinih igara i Frimontovih šetnji. Objašnjava: "Zaista mi mnogo znače. Kad se vratim kući prirede mi zabavu dobrodošlice. Frimont pomamno maše repom donoseći mi svoje igračke da bih se igrala s njim, a Kloi se obmota oko mojih članaka na nogama. Bez obzira šta rade ili u koje doba se vraćam, puni su oduševljenja, a ja sam u centru njihove pažnje. Ako sam rasejana i jurcam naokolo, oni me prate i čekaju da se priberem da bih se pozdravila s njima."

Pokazivanje koliko im je Liza važna u životu i koliko je vredna njihove potpune pažnje, nije jedina uloga koju imaju u njenom životu. Kada se Liza previše zanese svojim

poslom Kloi je teroriše. "Umem da radim satima i da potpuno izgubim pojam o vremenu. Frimont dođe i gurka me šapom, ili donese loptu kad smisli da je vreme za pauzu, ali Kloi je pravi mali tiranin. Ume da prošeta ili legne na tastaturu ili papire na kojima radim. Ako čitam, jednostavno skoči na knjigu. Zahvaljujući tome što me podsećaju uvek znam kad sam preterala s poslom."

Liza priznaje da ih nekad ostavlja da čekaju, a oni je nekad teraju da besposlički kad joj je to stvarno potrebno. Oni rade na tome da joj pokažu šta je važno. Koliko često budemo razapeti mehanički živeći život, umesto da se uključimo u komunikaciju s bićima oko nas? Lizine životinje se delom dokazuju, ali, takođe, prihvataju da smesta ne popusti njihovim zahtevima. Još je značajnije što pokazuju da svaki odnos zahteva davanje i

uzimanje, uključujući i prihvatanje postupaka i zahteva dragih osoba.

Kad pitate ljude o njihovim ljubimcima, oni napominju osećanje da su prihvaćeni takvi kakvi jesu i šta rade, sa svim manama. Uopšteno rečeno, mnogi ljudi ne osećaju da su prihvaćeni i da negde pripadaju. Nekada su prijatelji i rođaci živeli u blizini i imali vremena da gaje decu cele zajednice, ali ove korisne veze više nisu dostupne većini od nas.

Ljudi više ne odrastaju u istoj kući u kojoj su živeli njihovi preci. U mom rodnom gradu, išla sam u školu s decom čiji su roditelji išli u tu istu školu s mojim roditeljima. Cela moja porodica je živela u jednom gradu i stalno smo se viđali. Ne tako davno, porodice su se uselile u Sjedinjene Države i napustile svoje korene. Čitave porodice su odrastale znajući svoje dedove i bake, tetke, ujne, ujake, stričeve i dalje rođake jer su ih redovno viđali. Komšije

su se međusobno poznavale, a poznavali su i one koji su stanovali u blizini. Ljudi su se osećali prihvaćenima i delom šire zajednice. U takvoj situaciji većina ljudi je poznavala i komšijske kućne ljubimce.

Zašto svi poznaju komšijske ljubimce? Životinje ilustruju bezuslovno prihvatanje. Ako sumnjate u to idite na neko javno mesto i osmotrite pse koji trče naokolo. Ako zađete u oblast čopora mešanaca, oni će, makar nakratko, dotrčati da vas pozdrave. Ako grupa pasa igra, a neki strani pas pride, svi psi će dotrčati da ga pozdrave. Posle ritualnog "zdravo", što uključuje njuškanje i nakostrešenost, novi pas može da se pridruži igri. Dobro socijalizovani pas je dobroćudna životinja i zato je svaki pridošlica prihvaćen bez rezerve. Ako novodošli pas nije prijateljski raspoložen, situacija se brzo menja i on ostaje sam sa sobom. Kako god to

nazvali – pošteno je, neposredno i prihvatljivo.

Životinje ne pozdravljaju samo druge životinje nego i ljude. U želji za javnom interakcijom svojih ljubimaca, ljudi izvode svoje pse radi društvenog dešavanja. Životinje začinju zajednice dovodeći ljude u međudnos i motivišući ih da se upoznaju.

Prevazilaženje straha

Životinje se izražavaju s poštenjem i integritetom. Na primer, ako je životinja uplašena ili agresivna ona jasno to pokazuje svojim ponašanjem, stavom ili glasom.

Vučjak Sejdi je bila krotka. Iako su mnogi ljudi automatski pretpostavljali da je bila zlostavljana kao štenac, to nije bilo tačno.

Jednostavno se rodila s poslušnim temperamentom.

Postoji kratak vremenski period tokom ranog života štenaca kada se oni moraju naučiti ispravnom društvenom ponašanju. Ako se to ne desi, nedostatak socijalizacije ih čini predisponiranim za određene probleme u ponašanju, kao što je agresija iz straha. Sejdi nije ispravno socijalizovana tokom kritičnog životnog perioda. Sledstvene komplikacije su uključivale neuspešnu integraciju u novi dom i grube metode obuke koji su doprineli njenom strahu. Kada bi joj se pretilo ili se osećala ugroženom, napadala je.

Napad nikad nije bio njen prvi izbor. Kad se osećala ugroženom najpre bi režala, povijala rep među zadnjim nogama i spuštala uši. Poslednji izbor odbrane bio je da se povuče od vlasnika ili se sakrije na zaštićeno mesto. Ista osoba je mogla da joj priđe, a da

ona ne odgovori negativno, ali u drugo vreme i pod drugim uslovima. Sejdi je reagovala na trenutnu situaciju.

Isto važi i za druge oblike ponašanja. Ako je životinja agresivna, ona najpre upozorava. Ako se to upozorenje ignoriše, slede posledice. Mi, ljudi, ne obraćamo uvek pažnju na komunikaciju glasom, govorom tela i drugim tananim signalima.

Životinje kao Sejdi mogu popraviti ponašanje ako vlasnik radi marljivo i prilagodi svoj život obezbeđivanju sigurne okoline životinji. Često su potrebne dodatne intervencije pored običnog treniranja. Modifikacija ponašanja, alternativne terapije, čak i davanje lekova mogu da pomognu u vrlo teškim slučajevima. Sejdini vlasnici su verovali da je njena psiha vrlo delikatna, da je vreme koje bi bilo potrebno posvetiti joj predugo, a da je rizik za druge isuviše veliki.

Odlučili su se za eutanaziju. Neki put je to najhumanije što se može uraditi.

Reakcija iz straha

Divlje životinje imaju strahove koji se odnose na preživljavanje. Grabljivac, ili biće koje nije blisko, izazivaju ili intenzivno posmatranje ili bežanje. Preživljavanje obezbeđuju instinkti. Ponekad životinje samo netremice gledaju grabljivca, bez ikakvog komešanja. Razlog je u tome što su u takvoj vezi s drugima da mogu da osete kada preti opasnost, a kad ne. Ljudi su skloni da gomilaju strahove u jednu kategoriju koja zahteva emocionalni odgovor, bilo da su ti strahovi stvarni ili iracionalni. Etapa našeg puta ka duhovnoj zrelosti je učenje da

razlikujemo ove strahove i da izaberemo prikladan odgovor.

Svest o porukama poslatim bilo intuitivno bilo telesno jeste ono što je učinilo životinje sigurnim tokom godina. Ja sam, u nekim prilikama, odbila da radim s nekim životinjama na osnovu intuitivnog osećanja, a u nekim drugim, na osnovu signala koje sam primila od životinja. Jedna takva prilika je uključivala pumu.

Kada sam se približila oblasti puma u malom zoološkom vrtu, životinja je stajala na vrhu jazbine, blizu vrata, sva nakostrešena. Pošto sam bila nova u toj instituciji sa mnom je bio nadzornik. On je od mene tražio da uđem u kavez, ali kada sam sagledala situaciju shvatila sam da bi bilo problema. Da sam ušla u kavez, mačka bi bila iznad mene i lako bi skočila na moju glavu, vrat i ramena. Zenice puminih očiju su bile potpuno raširene,

a uši nadignute i povučene što je jasno pokazivalo da je razdražena. Ova informacija mi je pokazala da bi bilo sasvim budalasto da uđem unutra sve dok se situacija ne promeni. Izbor je bio da je nekako nateramo da promeni mesto ili da posao odložimo za neko drugo vreme.

Razmotrili smo problem i najzad odlučili da namamimo mačku u drugi deo kaveza. Mogli smo da je prisilimo, ali je uvek bolje ostaviti životinji izbor. Naša jednostavna radnja – da je pozovemo u drugi kraj nudeći joj nagradu, promenila je njeno raspoloženje i pomela je. Kada se osetila ugodno u drugom kraju jazbine, lako smo završili zadatak.

Ponekad ne primetimo signale koje nam šalju ljudi ili životinje. Nepažnja nas može dovesti u neugodne situacije. Ako je osoba koja učestvuje u prepirci uplašena ili neprijateljski raspoložena, najbolje je povući

se. Ako sebi damo vremena da procenimo situaciju otkrićemo kad je najbolje da rešavamo probleme odmah, a kad je bolje da ih ostavimo za kasnije. Sila ili svađa samo dovode do stvaranja odbrambenog stava, neprijateljstva i ljutnje. Promena situacije ili dozvoljavanje sigurnog povlačenja drugoj osobi je bolja strategija. Iste strategije se koriste i za životinje.

Većina životinja izbegava sukob kad god je to moguće. Ako dve domaće mačke treba da se sukobe, one se najpre nakostreše i šalju glasovna upozorenja. Potom se dogovore ili da se povuku jedna od druge ili da se bore. Posledice borbe su vrlo ozbiljne tako da su okršaji prilično retki. I posledice za ljude su prilično jadne, jer retko kada nešto dobro bude ishod sukoba.

Svaka životinjska vrsta na svetu ima svoju specifičnu funkciju. One su jedinstveno

prilagođene životu u svojoj okolini i imaju poslove kojima održavaju ravnotežu u prirodi. Kada ih niko ne dira one žive u harmoniji koja održava ekvilibrijum u toj sredini. Naša vrsta teži da sve poremeti, pokušavajući da poboljša ono što već dobro funkcioniše. Mi pripitomljujemo životinje i modeliramo ih za život s ljudima. Neke od tih životinja mogu da razviju fobije. Retko je da zarobljene divlje životinje imaju iracionalne strahove, ali i to se dešava.

Kelpaj je bila morski lav s fobijom od ljudi koji su nosili kaubojski šešir i naočare za sunce. Kad bismo izašle na pozornicu bila je u stanju da uoči čoveka sa zastrašujućom garderobom među stotinu prisutnih. Njen strah je mogao da ima poreklo u sećanju na prethodna iskustva s trenerom koji je voleo da nosi ove dodatke garderobi, ili je bio samo idiosinkrazija[2]. Kad ne bih na vreme spazila

"napadača" i prilagodila situaciju, ona je bežala s podijuma. Neki put je pomoćnik molio čoveka da ukloni izazovne predmete, a neki put sam ja skretala njenu pažnju zamršenim postupcima. Ako ne bih uspela da je zamajem i učinim joj situaciju ugodnom, a preteći objekti su i dalje bili tu, bežala je.

I ljudi pokazuju slične idiosinkrazije, a životinje izazivaju mnoge ljudske strahove. Kada sam počela da radim životinjske predstave moje najveće zadovoljstvo je bilo da preobratim uzdahe užasa i ciku straha u divljenje i poštovanje. Životinje koje proizvode ove intenzivne reakcije su uvek reptili, posebno zmiје i tarantule, kao i nesvakidašnje životinje poput lešinara.

Pauci i zmiје su životinje kojih se ljudi najčešće plaše. Postoji primalna reakcija na ova stvorenja koja se graniči s panikom. A, zapravo, ove životinje su očaravajuće i nisu

opasne kao tigrovi ili šimpanze. Iako nebrojeni ljudi izražavaju želju da pomaze tigra ili da se igraju sa šimpanzama i majmunima, istina je da je veća verovatnoća da one osakate ili povrede čoveka. Mali neotrovni pauci ili glatke zmije ne mogu da povrede većinu ljudi jer im je čeljust premala. Pa ipak, ove fobije su tako česte da imaju i svoja imena: arahnofobija za pauke i ofidiofobija za zmije.

Međusobno pomaganje

Mošusno goveče je životinja čupavog krzna, s rogovima koji prave štit i služe kao kaciga. Rogovi prate krivinu lobanje do bočnih strana gde se uvijaju kao udice. Ove životinje imaju strategiju koja im omogućava da zaštite ranjive članove krda i da se ispreče

grabljivcima, kao što su vuk i medved. Koristeći svoja tela odrasli prave tvrđavu, a mladi su u njenom centru. Ženke i mužjaci su okrenuti zadnjim delom prema unutra, a prednjim prema neprijatelju. Ako je potrebno, odrasli mužjaci pojure i napadnu neprijatelja. Često grabljivca bacaju u vazduh kratkim udarcem rogovima ili ih drobe udarcima kopita. Mošusno goveče je dobar primer kako se suočiti sa svojim strahovima ili šta preduzeti da se oni smanje. Saberite se, suočite sa onim što treba da rešite, iskoristite talente i sposobnosti koje imate i preduzmite akciju.

Ponekad problem izgleda veći nego što jeste i kad se suočimo s njim naša perspektiva se menja. Ako svesno hodamo stazom života, naša mišljenja i opažanja se menjaju. Jedna od mojih omiljenih životinjskih ilustracija je promena društvenog viđenja vukova. U neko

vreme, u Sjedinjenim Državama i Evropi je bilo mnogo vukova. Iako su Indijanci oduvek poštovali divlje životinje, doseljenici nisu. Folklor i bajke su prikazivali vukove kao divlje, lukave i krvožedne životinje. Ovakvo viđenje je stvaralo strah i mržnju kod ljudi u selima i drugim naseobinama. Nažalost, vukove su progonili kao divlje životinje i lovili ih zbog njihovog krzna, do granice istrebljenja.

Danas je priča sasvim drukčija. Različitim postupcima u cilju zaštite ovih životinja, kroz posmatranje i proučavanje otkrivena je sasvim drukčija slika od one u prošlosti. Iako je poznato da vukovi imaju snažne čeljusti i jake zube, poznati su i po svojoj srčanosti, porodičnoj odanosti, nežnosti prema mladuncima, složenoj društvenoj zajednici i strpljenju prema drugim članovima čopora. Vukovi su sada poštovana bića koja mogu da

nas poduče porodičnom životu i harmoničnom življenju s prirodom. Vukovi se nisu promenili – promenila se naša perspektiva.

Proučavanje života ovih životinja upućuje nas na stvari koje možemo učiniti da održimo zdrav porodični ambijent. Vukovi nam pokazuju da treba naporno da radimo da bismo rešili probleme u svojoj porodici: potrebna je neprekidna komunikacija; poštena, ali čvrsta pravila koja treba da poštujemo; nežnost i čvrstina sa decom; strpljenje i razumevanje u odnosima s drugim članovima uže i šire zajednice. Srećni smo što u divljini imamo vukove, a u kući pse.

Pseći rod u našem domaćinstvu nam pruža jedinstvenu priliku da učimo na njihovom primeru i borbi. Štenci su u početku poslušni i plaše se da se mnogo odmaknu da se ne bi izgubili. Mi pratimo ove početke kada štenci traže komunikaciju i vidimo da to ne traje

dugo. Uskoro počinju da lutaju i istražuju. Polako rastu i stiču nezavisnost. Nauče da prepoznaju srodnike, odgajivače i svoju okolinu.

Zatim počinju bučno da se igraju, primenjuju nove veštine i razvijaju se u nezavisna bića. I taman kad se učini da su naučili kako da žive, odvajaju ih od primarne porodice pasa u porodicu ljudi. Ponovo su uplašeni. Zavijaju, cvile i traže udobnost.

Kako bi štenac mogao da zna da je to ista lekcija, samo se ponavlja? Ovog puta promena uključuje i prilagođavanje novoj sredini. Razvijaju se novi odnosi sa strancima; neki od njih su ljudi, neki druge životinje. Postoje nova pravila kojih se moraju pridržavati i novi jezik koji moraju da nauče. Ako bi bili prepušteni sami sebi pravili bi razne nestaške. Srećom, ljudski dom obezbeđuje vođstvo i ljubav. Štenci ponovo traže bliskost.

I ta potraga ih vodi na novo putovanje koje uključuje pobunu, sazrevanje i postignuće.

Kada štenac postigne osećaj sigurnosti, počinje da testira granice. Ove granice ga uče šta sme, a šta ne sme. On troši silnu energiju i postaje izvor smeha, frustracije i ljubavi. Ova faza unosi radost i srdačnost u kuću. Kao i štenci i mi, takođe, prolazimo kroz lekcije do druge prečke spiritualne lestvice.

(...)

[1] Neprevodivo da bi zvučalo kao u originalu jer se i sadašnjost i poklon na engleskom kažu isto: present. Prim. prev.

[2] Medicinski, idiosinkrazija je alergijski odgovor koji je genski određen i nastaje bez kontakta s alergenom. Ovaj izraz se može primeniti i za neuobičajeno ponašanje ili strahove koji se ne mogu objasniti prethodnim iskustvom. Prim. prev.